

FABER, DE VERWOESTER



Tristan Garcia  
*Faber, de verwoester*

Vertaald uit het Frans door Eva Wissenburg

Leesmagazijn 2021

© 2 0 1 3  
É D I T I O N S  
G A L L I M A R D  
© 2 0 2 1  
L E E S  
M A G A Z I J N

De vertaler ontving voor deze vertaling een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds en bedankt daarnaast Rokus Hofstede voor zijn bijzonder waardevolle adviezen.

**N**ederlands  
letterenfonds  
dutch foundation  
for literature

Het Proustcitaat op pagina 285 van dit boek is afkomstig uit *Swanns kant op*, de vertaling van *Du côté de chez Swann* door Martin de Haan en Rokus Hofstede. Voor het overige zijn alle citaten vertaald door de vertaler van *Faber, le destructeur*.

Tweede druk, 2021b

NUR: 300 ISBN: 978-90-83121-43-7 LEESMAGAZIJN N°64  
Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

‘Van wat voor soort mensen houdt u het meest?’

‘Van makers.’

‘En van wat voor soort mensen het minst?’

‘Van verwoesters.’

— Louis-Ferdinand Céline



*We waren kinderen uit de middenklasse van een gemiddeld Westers land, twee generaties na een gewonnen oorlog, één generatie na een geflopte revolutie. We waren niet rijk en niet arm, we wensten de aristocratie niet terug, streefden geen enkele utopie na en de democratie liet ons koud. Onze ouders hadden gewerkt, maar nooit ergens anders dan op kantoor, op school, bij de post, in het ziekenhuis of bij de overheid. Onze vaders droegen geen kiel en geen stropdas, onze moeders geen schort en geen mantelpak. We waren grootgebracht en opgevoed met boeken, films, liedjes—met de belofte dat we individuen zouden worden. Ik geloof dat we alle reden hadden om een ander soort leven te verwachten. We hebben gestudeerd—een beetje, genoeg, te veel—, we hebben geleerd om respect te hebben voor kunst en kunstenaars, om ondernemingsgezind te zijn en nieuwe dingen te willen maken, maar ook om te dromen, om te wandelen, om onze vrije tijd te waarderen, om te geloven dat we allemaal genieën konden worden, die neerkeken op domheid en een hekel hadden aan dictatuur en de gevestigde orde, zoals het hoort. Maar eenmaal volwassen begrepen we dat er, om net als iedereen in ons levensonderhoud te kunnen voorzien, niets anders op zat dan achteraan aan te sluiten en te gaan werken. Op dat moment was het crisis en kon je geen werk meer vinden, of het was zwaar onderbetaald. We hebben de maatschappij moeten dulden als een tweemaal verbroken belofte. Sommigen zijn eraan gewend geraakt, anderen hebben het nooit leren verdragen. In hen woedde een oorlog tegen het hele universum, dat hen een glimp had laten opvangen van het echte leven, van de mogelijkheid iemand te zijn, maar dat na hun tienerjaren de eindbel van het speekwartier voor de middenklasse had geluid. Aan de zoons en dochters van de generatie van de dertig naoorlogse gloriejaren en mei '68 werd gevraagd het bedrieglijke beeld dat ze van vrijheid en zelfverwerkelijking hadden te laten varen en*

*zich te hullen in het onzichtbare uniform van personen. Velen zijn verarmd, een enkeling is gewelddadig geworden. De meesten hebben zich halfslachtig verzet, maar zich daarna zonder stennis te schoppen teruggetrokken in de massa. Ze hebben geprobeerd te redden wat er te redden viel: hun maatschappelijke voortbestaan. Ik ben een van degenen die ervoor hebben gekozen het hoofd te buigen om onder de deur van mijn tijd door te kunnen—maar Faber niet, helaas of gelukkig maar.*

*En daarom is hij me blijven achtervolgen.*



DEEL ÉÉN

*Hij komt terug*

## 1 Madeleine

Ik heb geen gevoel voor richting, ik zou mijn route zelfs bij benadering niet kunnen uittekenen. Maar bij iedere bocht had ik de indruk een grote cirkel uit te rijden en in een kleinere terecht te komen.

Ik was van de snelweg afgegaan en had de rijksweg genomen. Nadat ik rechtsomkeert had gemaakt aan de rand van het provinciestedje waar ik verdwaald was geraakt op een bedrijventerrein, had ik mijn tank volgegooid bij een benzinestation en er de weg gevraagd. Op aanraden van een bijzonder charmante, gespierde jongeman vol tatoeages nam ik een reeks tunnels langs het oude spoor. Vervolgens sloeg ik bij de tweede kruising rechtsaf en nu was er alleen nog de weg die de vele bochtjes van de rivier volgde.

Ik zette de radio met non-stop nieuwsberichten uit en met de rug van mijn hand probeerde ik de voorruit schoon te vegen, die vanbinnen stoffig was en vanbuiten vies door de kilometers vanaf Parijs: de luchtvervuiling, de zuidelijke bergwind en steeds meer insecten tegen de ruit naarmate ik mijn doel naderde.

Ondanks de uitleg van mijn man heb ik nooit leren omgaan met het GPS-systeem van mijn zwarte Toyota Aygo—die me aan een reusachtige meikever deed denken. Ik had deze departementale weg in de Centrale Pyreneeën weten te bereiken met behulp van een stevige, opvouwbaar wegkaart van Frankrijk. Maar in de chaos aan mijn voeten was die vervloekte kaart nu onvindbaar; vast vergeten bij het benzinestation vanwege die galante jongeman. Dubbelgevouwen achter het stuur kneep ik mijn ogen tot spleetjes in de hoop de naam Aulac te ontwaren op het bord bij de kruising aan het eind van de departementale weg, waar de door populieren en acacia's omzoomde rivier zich splitste in

twee smalle stroompjes. Basile en ik hadden gegronde redenen om te denken dat hij in het dal van Aulac woonde sinds zijn 'autonome' avontuur was mislukt.

In maart begon de Ariège de sneeuw uit de bergbeekjes af te voeren en loste de winterse kou op in de heldere lucht. Ik stond stil en vanaf mijn stoel liet ik het raam aan de bestuurderskant openglijden zodat ik kon lezen welke richtingen op het kruispunt stonden aangegeven. Geen spoor van Aulac. Was ik nou alweer verdwaald? Ik gaf het op. Alles leek me te ontmoedigen en ik vroeg me af of ons project wel enige zin had. Dus zette ik de auto aan de kant van de weg, liep een stukje de berm in en rekte me uit—te lang op de weg gezeten vanochtend. Uitgeput gaf ik mezelf een moment om de geneeskrachtige geur van de zwarte populieren op te snuiven, boven de snelstromende beek die onder een hutje door slingerde waar 's zomers kano's werden verhuurd. De rivier werd afgeschermd door een muurtje waarachter ik, toen ik me eroverheen boog om de zwakke geur van het heldere water in te ademen, op de grond een bord zag liggen. Waarschijnlijk losgeschroefd door wat tieners uit de buurt tijdens een brommertochtje. Op het bord stond zowel de richting aangegeven naar Aulac als naar de Airelles-pas, nog geen zes kilometer verderop.

Toen ik mijn bestemming naderde wilde ik mijn haar goed doen. Onder mijn klamme, opgezwollen vingers voelde ik niet meer de mooie lokken uit mijn jeugd, want ik droeg mijn haar al zes jaar kort. Ik besepte ineens dat Faber me nooit anders had gezien dan met lang haar of een bob. Zou hij me wel herkennen? Na een reeks scherpe bochten door een smalle bergengte, die dramatisch waren aangezet met vangnetten en waarschuwingsborden voor vallende stenen, liet de zon zich weer zien op de door rotswanden omsloten weg. Nog altijd versierd met de naam van de drager van de bolletjestrui in de laatste Tour de France strekte het asfalt zich voor me uit, het leek kalm een geelgroen valle-

tje binnen te glijden. In de velden waren wat paarden aan het grazen, laag op hun benen staande Ariégois-pony's. De gemeentelijke camping werd bewaakt door drie onbeweeglijke tractoren en een Round Baller, ze stonden te wachten op augustus en de hooimaand.

Ik zette mijn auto in het grind van de parkeerplaats naast een supermarktje dat tot drie uur gesloten was, voelde een ontzettende dorst en vond een automaat in de verlaten hal van een bejaardentehuis aan de rand van het dorp.

Terwijl ik aan de Ice Tea Lemon nipte die ik uit de klep had gevist, liep ik in de schaduw de laan met het gescheurde asfalt omhoog, naar het lege centrum van Aulac. Rond een eik wat bankjes en parkeerplaatsen in de vorm van een draaimolen, met volgens mij als enige toeschouwers de etalages van de bakker, de slager, de krantenkiosk en de apotheek. Het bakstenen kerkje aan het begin van de weg naar de Airelles-pas was zo klein dat het niet eens boven de boom uitkwam. Het grand café *Au rendez-vous des chasseurs* was minder bescheiden en strekte zich uit over een derde van het plein. Maar het terras leek op een haven vol schepen met de vlaggen halfstok, vanwege de dichtgeklapte parasols boven tafels met het logo van een anijsdrankje erop.

Daarvandaan liep steil omhoog een straatje met een stuk of vijf winkels: een biologische kruidenier, een piepklein cafeetje, een boekwinkel, een furnituurzaak en een winkeltje met een smoezelige ruit waarvan ik niet goed begreep wat er werd verkocht. Op de deur van de boekwinkel hing een tekst tegen de plaatsing van een nieuwe zendmast door een telefoonoperator, waarin vooral werd gesproken over 'onderbetaalde, Indonesische werknemers die door mobiele telefoonfabrikanten worden blootgesteld aan extreem giftige stoffen' en 'de wereldwijde inzet van telecommunicatie voor gedachtenbeheersing en spionage'. Er was ook een aanplakbiljet gewijd aan het verschijnen van een boek over de uitdagingen van *degrowth*. Een serie spotprenten over ja-

gers, de huidige president van Frankrijk en over Israël. Een oproep tot burgerverzet tegen de uitzetting van illegalen. Het achterplat van een titel over *deep ecology*, gesprekken met Arne Næss waarin hij de ecosofie van zijn laatste jaren uiteenzet. En tot slot een lang, met de hand geschreven citaat van Günther Anders.

De boekwinkel was gesloten en nergens stonden de openingstijden vermeld.

Ik ging de kruidenier binnen, waar ik een vrouw van middelbare leeftijd groette. Ze was bijzonder mager, gekleed in een lange linnen jurk en er liep een onregelmatige, witte pluk door haar zwarte haar, dat naar achter was gekamd en opgestoken met een breinaald. Met dubbelgevouwen rug sjouwde ze op de grond gestapelde zakken aardappels naar het achterkamertje. Plotseling zag ze me en ze verexcuseerde zich met een kort knikje. Ze had gemaximaliseerde een gele bestelbon tussen haar lippen geschoven en kon haar mond niet opendoen. De vrouw verdween achter een kralengordijn, dat een zacht klaterend geluid maakte.

Ik veegde een pluusje van mijn bloes en liet mijn blik over het prikbord glijden dat naast de eerste schappen muesli hing, boven de kisten met uien en tomaten: advertenties voor feng shui-lessen, folders uit macrobiotische hoek over kuzu en miso en twee handgeschreven, ongesigneerde gedichten over de ‘gewapende weerstand van dromen’ en de ‘dictatuur van het verdriet’.

Toen de vrouw terugkwam en voor me ging staan zag ik in het daglicht de uitgedroogde huid van haar gezicht, waarin de charme er alles aan deed nog niet helemaal te hoeven verdwijnen. In haar gezichtsuitdrukking verscheen iets zo vertwijfelds dat ik onwillekeurig schrok en terugdeinsde. Ik hield een foto van Faber in mijn hand—die me ontglipte, de vrouw raapte hem eerder op dan ik.

‘Ik ken hem. Maar hij is veranderd.’

Even schoot er een belachelijk idee door mijn hoofd, Fa-